

Yksilöllinen hyvinvointityö tulevaisuuden maakunnassa

Projektijohtaja Mika Pyykkö

Paluu tulevaisuuteen; mitä voimme tehdä yksilöllisen hyvinvoinnin eteen? –työpaja
10.10. Porvoo

SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUS

Tavoite: Aktiivinen ihminen ja kestävä hyvinvointi

Keinot: Ihmiselle työtä, osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia sekä oikea-aikaista ja sopivaa tukea

Viestimme sote- ja maakuntauudistuksessa

- Maakunnan strategian pitää olla elinvoimaisuutta ja ihmisten hyvinvointia vahvistava
- Lähtökohdaksi tarvitaan ymmärrys asukkaiden nykytilasta
- Edistävä työ on avain kestävään hyvinvointiin
- Maakunnilla ja kunnilla pitää olla yhteinen tavoite ja insentiivit, jotka ohjaavat samaan suuntaan
- Määritellään tavoite, ei tekemisen tapaa

Mitä on vaikuttavuusinvestoiminen?

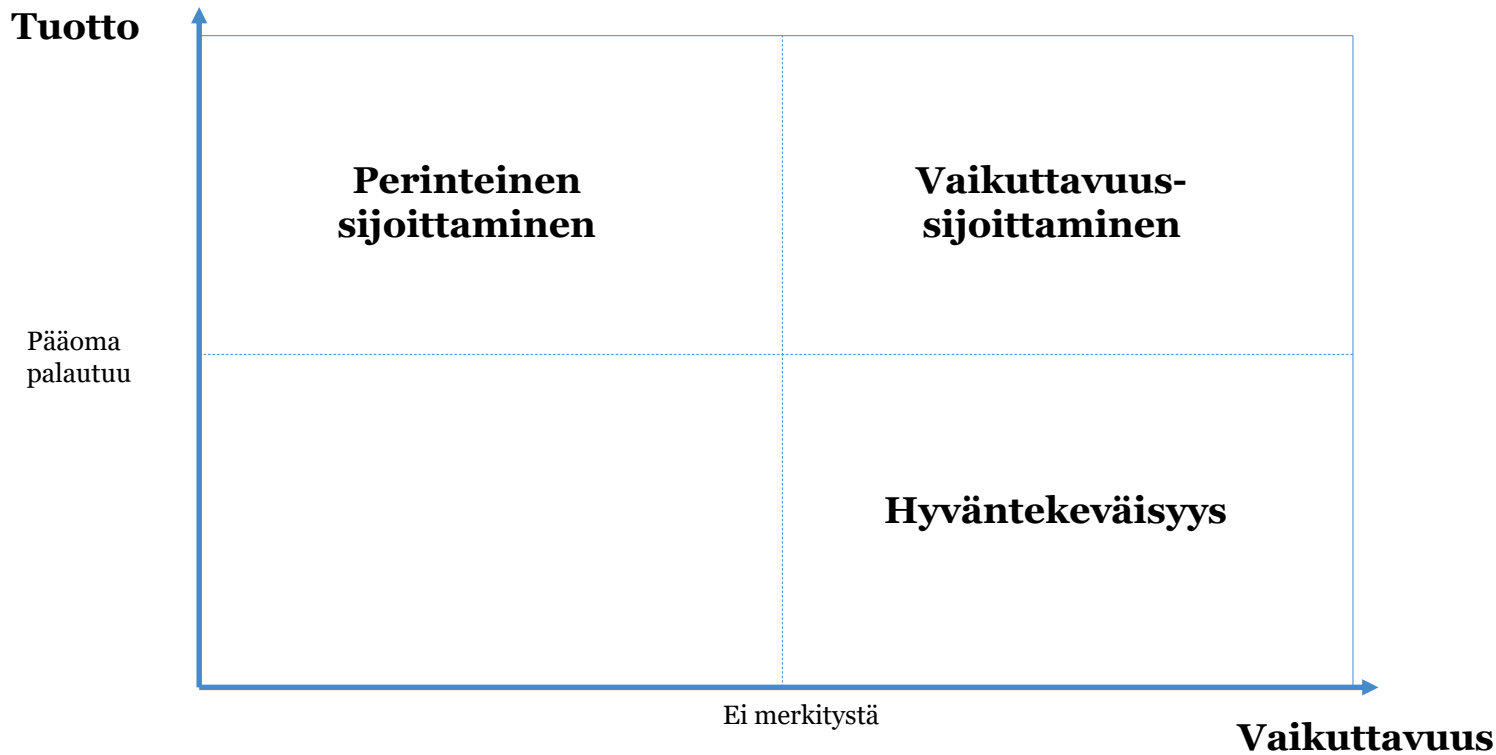
Vaikuttavuusinvestoimisessa (*engl. Impact investing*) tavoitellaan tuoton lisäksi myönteisiä ja mitattavia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Sijoittajalle se on mahdollisuus laajentaa näkökulmaa perinteisestä tuotto-riski-tarkastelusta mitattavissa olevan yhteiskunnallisen hyödyn tavoitteluun. Käsitteen alle mahtuu monenlaisia instrumentteja lainoista oman pääoman ehtoihin sijoituksiin.

Olennaista on, että

- 1) investointi kohdistuu toimintaan, jonka tarkoituksena on lisätä yhteiskunnallista hyvää
- 2) investoinnille asetetaan selkeät vaikuttavuustavoitteet, joiden toteutumista mitataan
- 3) investoinnille asetetaan taloudelliset tuottotavoitteet

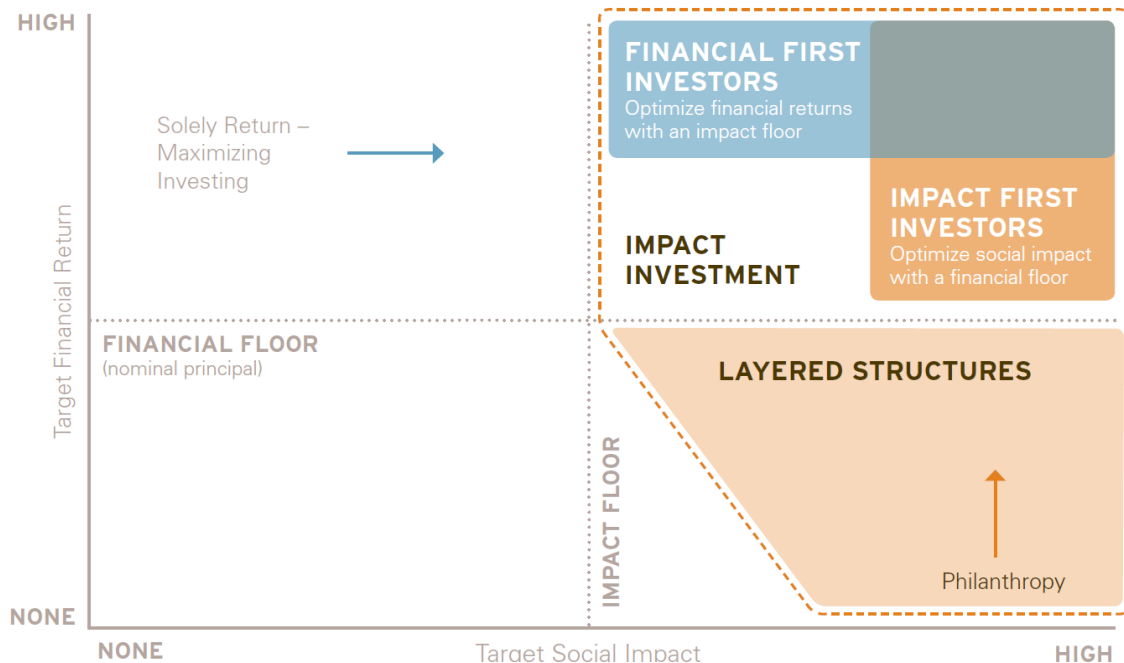

Sijoittamisen eri painotuksia

Vaikuttavuusinvestoiminen voi tarkoittaa kaikkia sijoitustapoja

SEGMENTS OF IMPACT INVESTORS

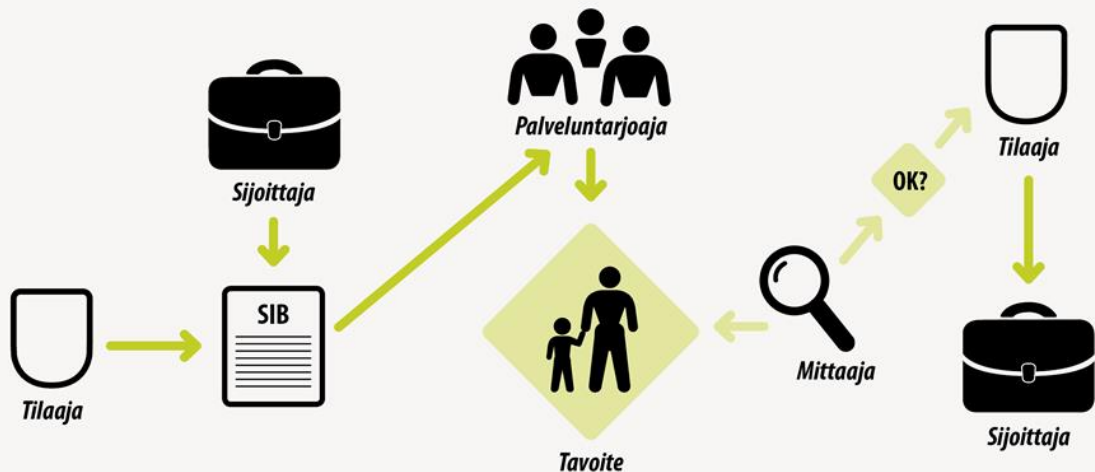

Sitra ja vaikuttavuusinvestoiminen

- Yksi Sitran avainalueista 1.5.2014–31.12.2017
- Painopisteenä hyvinvoinnin edistäminen (laajasti ymmärrettynä)
- Tavoitteena
 - 1) rakentaa Suomeen **vaikuttavuusinvestoimisen ekosysteemi** yhdessä eri toimijoiden kanssa
 - 2) kokeilla uutta sijoitus-, rahoitus- ja yhteistyömallia käytännössä
- Koordinatiivinen tukiyksikkö v. 2018-2019

Vaikuttavuusinvestoiminen käytännössä

Yksi vaikuttavuusinvestoimisen toteutusmuoto on *Social Impact Bond (SIB)* eli tulosperusteinen rahoitussopeimus. Siinä sijoittaja kantaa kokonaan hankkeen taloudellisen riskin ja julkinen sektori maksaa vain tuloksista. Sijoituksin kerätyt varat käytetään asetetun tavoitteen edistämiseen.

1 Kunta havaitsee ongelman tai tarpeen, jonka ratkaisulle asetetaan tavoitteet.

2 Kunta määrittelee yhdessä palveluntarjoajan kanssa toimet ongelman ehkäisemiseksi.

3 Sijoittajat investoivat tarvittavaan toimintaan.

4 Riippumaton taho todentaa, onko asetetut tavoitteet saavutettu.

5 Jos tavoitteet saavutetaan, kunta palauttaa sijoittajalle pääoman ja maksaa sovitun koron. Jos tavoitteita ei saavuteta, kunta ei maksa mitään.

SIB – tulosperusteinen rahoitussopimus

1. Halutaan **ostaa tuloksia** – ei ”vain” suoritteita tai toimintaa
 - tuloksellisuus varmistetaan mallintamalla ja mittaamalla
2. Halutaan panostaa **edistävään ja ehkäisevään** toimintaan
 - investoinnit ovat etupainotteisia suhteessa odotettavissa olevaan laadulliseen ja taloudelliseen hyötyyn

Esimerkkejä monilta osin ehkäistävissä olevista kustannuksista

Kustannus	euroa vuodessa
Huostaanotettu lapsi	130 000 / hlö / kunta
Syrjäytynyt nuori	20 000
Ympäri vuorokautista hoivaa tarvitseva ikääntynyt	40 000
Alkoholihaitat	1 mrd. / yhteiskunta
Liikkumattomuus	1 - 2 mrd.
Sairauspoissaolot	3 - 4 mrd.
Tupakointi	1,5 mrd.
Diabetes (ml. tyypin 2 diabetes)	1 - 2 mrd.
Yksinäisyys jne.	...

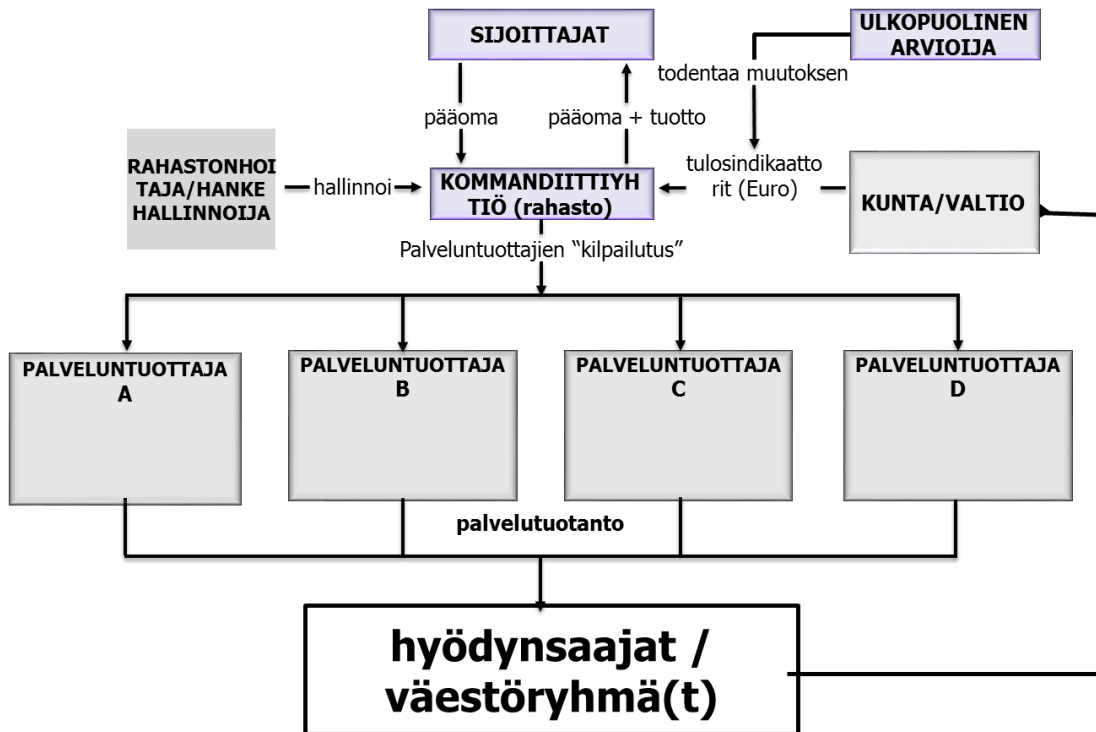
SIB-hankkeen lähtökohtana taloudellinen ja toiminnallinen mallinnus

1. Tarpeen ja väestöryhmän (alustava) määrittely
2. 2–5 edellisen vuoden ilmiö- ja kulukehityksen todentaminen ja sen perusteella seuraavien vuosien kehityssuunnan hahmottaminen vrt. tarpeen taustalla oleva muutos ko. väestöryhmän hyvinvoinnissa
3. Kulukehityksen syiden todentaminen
4. Kulukehityksen syiden taustalla olevien juurisyiden ja sitä ehkäisevien mahdollisuuksien määrittely
5. Haluttujen tulostavoitteiden määrittely (hyvinvointi- ja taloudelliset tavoitteet)
6. Juurisyihin vaikuttamiseksi tarvittavien toimien määrittely (palvelu- tai toimintakokonaisuus)
7. Palvelukokonaisuuden toteuttajan/toteuttajien valinta
8. Palvelukokonaisuuden nettototeuttamiskustannusten laskeminen
9. Saavutettavissa olevat hyödyt vs. tarvittava investointi -vertailu
10. Lopullinen päätös SIB-hankkeen käynnistämisestä → hankesuunnitelma jne.

SIB-hankkeen tuloksellisuuden seuranta

- Indikaattoreita
 - Tulomittarit sopimukseen (milloin raha liikkuu)
 - Toimintaa ohjaavat mittarit (resurssien käytön optimointi)
 - Prosessimittarit (suoritteiden ja prosessin laatu)
 - Muut mittarit (muut mahdolliset tulospalkkion maksajaa ja/tai muita yhteistyötahoja kiinnostavat mittarit)

Tulosperusteisen rahoitus sopimuksen (SIB) perusrakenne

Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB)

Tavoitteet

- Nopeuttaa maahanmuuttajien työllistymistä, kokeilla uusia koulutus- ja työllistämismalleja sekä mahdollistaa maahanmuuttajan koulutuksen ja työnteon yhdistäminen joustavalla tavalla

Asiakas/tilaaja

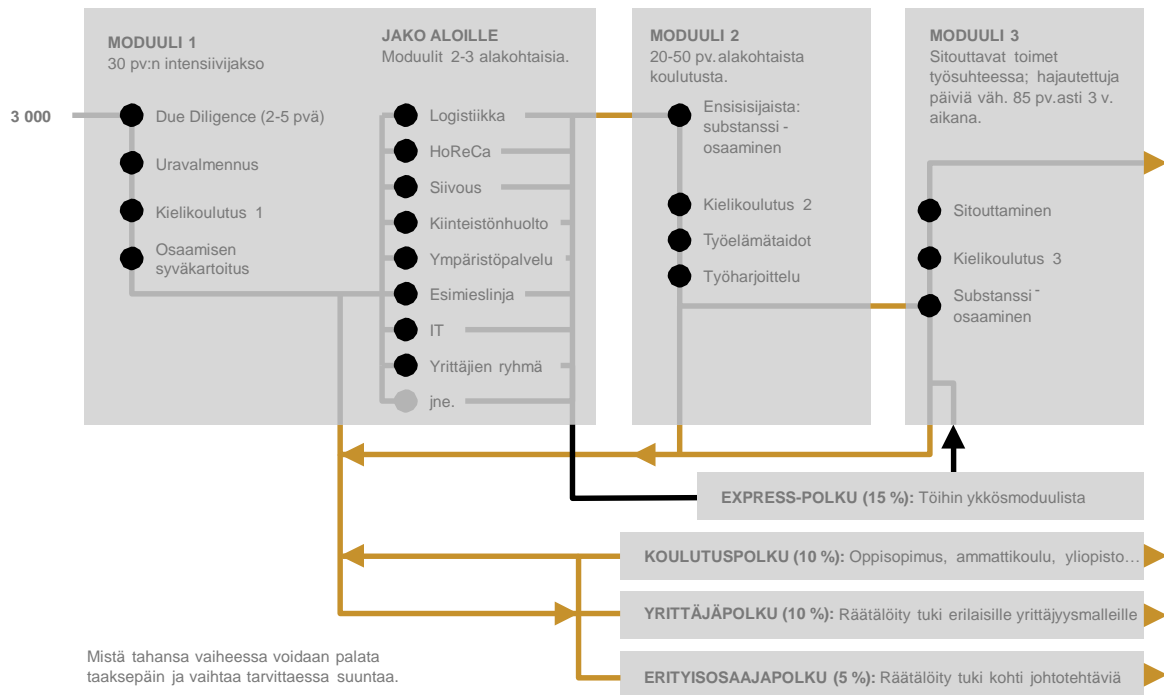
- Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM)

Toteutuksen vaihe

- Kilpailutuksen perusteella valittu hankehallinnoija (Epiqus Oy), joka aloittanut virallisesti 1.6.2016 ja jonka tehtävänä erityisesti
 - hankekokonaisuuden suunnittelu ja hallinnointi
 - hankkeisiin liittyvän rahoitusinstrumentin (sijoitusrahasto) rakentaminen
 - varainkeruu rahastoon ja rahaston hallinnointi
 - tulostavoitteiden mukaisen maahanmuuttajien koulutus- ja työllistämistoiminnan järjestämisen yhteistyössä palveluntuottajien kanssa
 - seuranta, väli- ja loppuraportointi

Epiqus/Koto-SIB:n interventioprosessi

Työllistymisiä / Henkilötyövuodet

Koto-SIB-hankkeen tulospittarit

- Työmarkkinatuki
- Tulovero

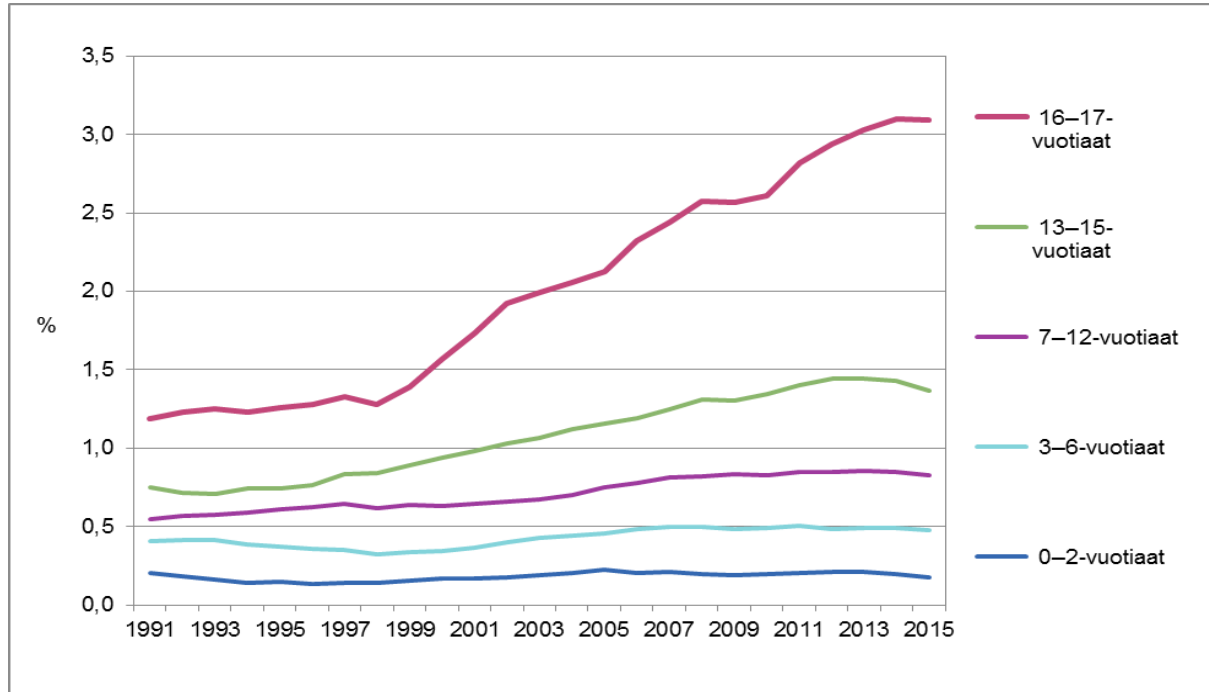
-> lähtötilanneoletus: hankkeessa mukana oleville maahanmuuttajille maksetaan vähemmän työmarkkinatukea ja he maksavat enemmän tuloveroa kuin vastaavat muut henkilöt, jotka eivät ole mukana hankkeessa

- > TEM maksaa rahastolle tulospalkkiona 50 %
- työmarkkinatukisäästöstä
 - tuloverolisäyksestä

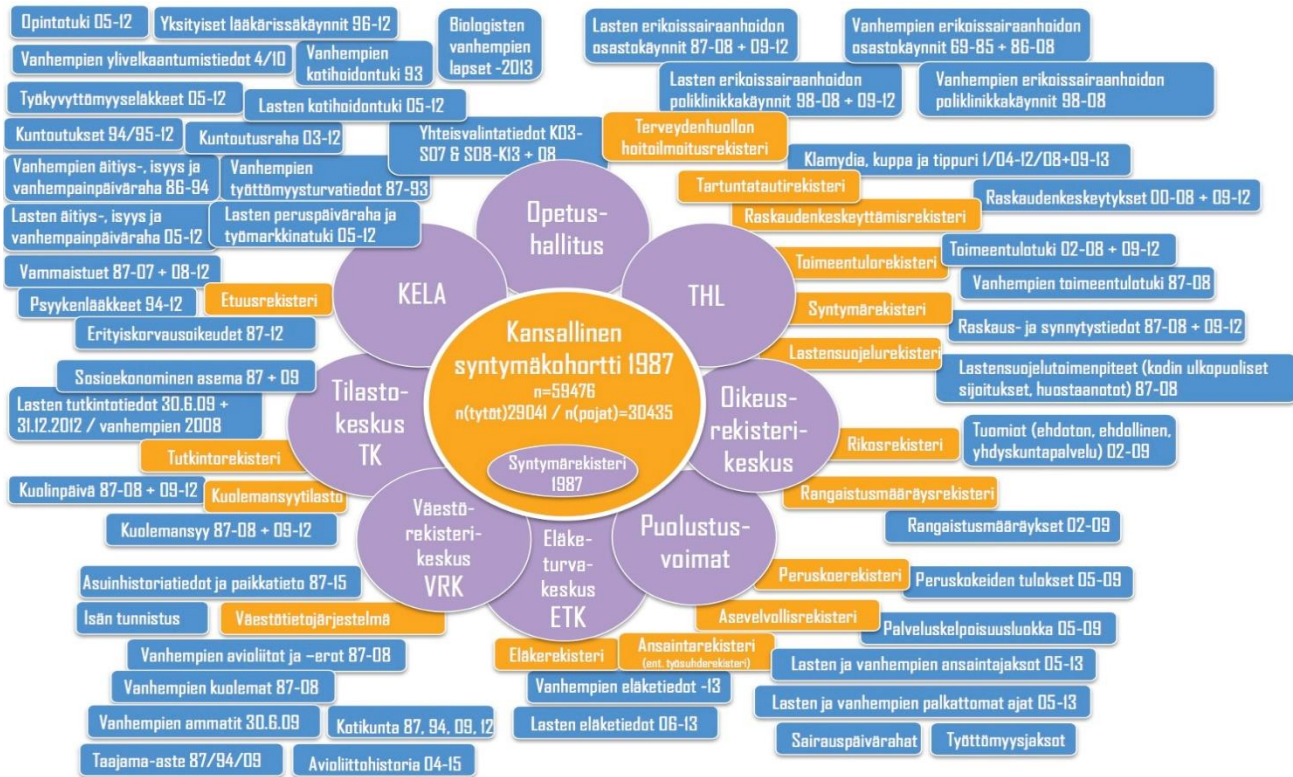
-> mallinnuksen perusteella tehty arvio: parhaassa tapauksessa valtio säästää 3+3 vuoden hankkeen ansiosta 70 miljoonaa euroa, todellinen säästötoteuma lienee 35-40 miljoonaa euroa

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia edistävä SIB-rahasto

Yksi lähtökohdista: lastensuojelun kustannukset korkeat

Esimerkki tietovarannosta

Ongelmien kasaantuminen 1/2

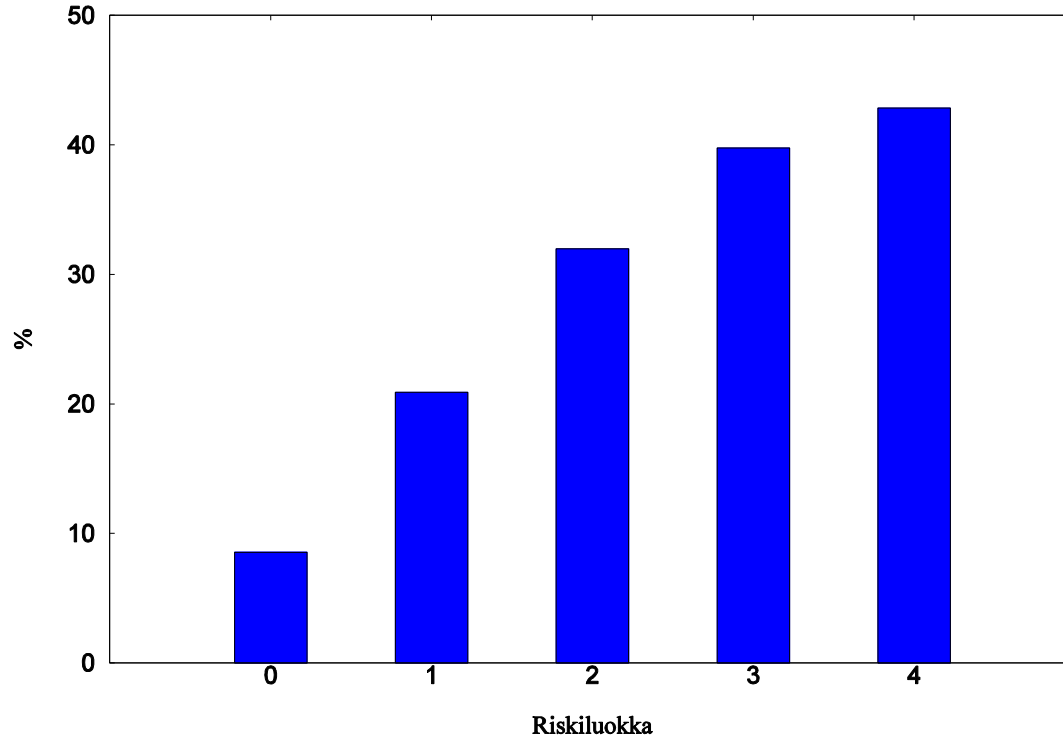
- Malli tehty yhteistyössä THL:n (Merikukka, Ristikari, Ståhl), Iceheartsin (Vartiamäki) ja kuntien (Pekuri, Valkama) asiantuntijoiden kanssa
- 1987 kohorttitiedon avulla lapset jaetaan riskiryhmiin, riskitekijöitä
 - vanhemman pitkittynyt toimeentulotuki (yli 6kk)
 - vanhemman mielenterveys- ja/tai päihdeongelma
 - vanhemman alhainen koulutus
 - perhetausta; ero, huoltajan kuolema, isä ei tiedossa
- Yhteenlasketut riskipisteet määrittävät riskiluokan (0-4)
- Riskiluokka kuvaa todennäköisyyttä joutua ongelmiin myöhemmällä iällä

Ongelmien kasaantuminen 2/2

Osuudet 1987 kohortissa

- RL 0: 74 %
- RL 1: 18%
- RL 2: 7%
- RL 3: 1,4%
- RL 4: 0,1%

Jää ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa

Case Hämeenlinna - mittarit

- Primäärinen tavoite yhteiskuntaan ja työelämään integroituneet kansalaiset, tulostittarina
 - NO-NEET (Not in Employment, Education or Training), tulospalkkio, jos saavutettu 18-vuoden iässä, odotettuihin hyötyihin perustuen
 - Tulostittareina lisäksi säästökohteet perustuen todelliseen käyttöön
 - säästökohteet: avohuolto, sijaishuolto, erityinen tuki perusopetuksessa, psykiatrisen erikoissairaanhoidon
 - Seurataan myös
 - interventioon osallistumista (syntyykö luottamuksellinen aikuissuhde)
 - koulupoissaoloja (yläasteen poissaoloilla on suuri korrelaatio peruskoulun varaan jäämiseen)
 - yksilökohtaisia tavoitteita: väkivaltaisilla lapsille/nuorilla ristiriitatilanteet koulussa, koettu hyvinvointi, itseluottamus, kaverisuhteet...
- > käytetään seuramaan palvelun toimivuutta matkalla kohti pidemmän aikavälin tuloksia (NO-NEET)

SIB-hankekokonaisuus vuonna 2017: 5 (+ 1 + 1) rahastoa

SIB	Tilanne
Työhyvinvoinnin edistäminen julkisella sektorilla (TyHy-SIB) <ul style="list-style-type: none">tulospalkkio: julkisen sektorin organisaatiot työnantajina	Käynnissä <ul style="list-style-type: none">4 asiakasorganisaatiotahankehallinnoija: Epiqusrahasto noin 0,6 M euroa
Maahanmuuttajien nopea työllistyminen ja kotoutuminen (Koto-SIB) <ul style="list-style-type: none">tulospalkkio: TEM	Käynnissä <ul style="list-style-type: none">hankehallinnoija: Epiqusrahasto noin 13,5 M euroa
Lasten, lapsiperheiden ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen (Lapsi-SIB) <ul style="list-style-type: none">tulospalkkio: (maa)kunnat	Käynnistymässä <ul style="list-style-type: none">useita kuntia (esim. Hämeenlinna) mukanahankehallinnoija: FIM & LSKL & Epiqus
Työllistymisen edistäminen <ul style="list-style-type: none">tulospalkkio: TEM	Käynnistymässä <ul style="list-style-type: none">Useita kuntia ja kuntayhtymiä mukana
Ikäntyneiden itsenäisen toimintakyvyn vahvistaminen <ul style="list-style-type: none">tulospalkkio: maakunnat	Suunnittelussa <ul style="list-style-type: none">Useita (maa)kuntia mukana

Hankehallinnoijan
kilpailutus käynnistynyt

**UUDEN EDESSÄ TARVITAAN
TAHTOA JA ROHKEUTTA
TARTTUA MAHDOLLISUUTEEN,
VAIKKA LOPPUTULOS EI OLE (AINA) TAATTU.**

**HYVÄÄ
HUOMISTA,
SUOMI!**

sitra.fi | seuraavaerä.fi
@sitrafund

SITRA